

Askonsdagen

Predikan Åke Malander (ELBK)

Joel 2:12–17 Men nu, säger HERREN, vänd om till mig av hela ert hjärta, med fasta, gråt och klagan. Riv sönder era hjärtan, inte era kläder, och vänd om till HERREN, er Gud. Ty nådig och barmhärtig är han, sen till vrede och stor i nåd, och han ångrar det onda. Vem vet, kanske vänder han om och ångrar sig och lämnar en välsignelse kvar efter sig till matoffer och drickoffer åt HERREN, er Gud. Blås i horn på Sion, pålys en helig fasta, lys ut en helig sammankomst. Samla folket, helga församlingen, kalla samman de äldste, samla de små barnen, också dem som diar vid bröstet. Må brudgummen komma ut ur sin kammare och bruden ut ur sitt gemak. Må prästerna, HERRENS tjänare, gråta mellan förhuset och altaret och säga: ”HERRE, skona ditt folk och låt inte din arvedel hånas och bli till en nidvisa bland hednafolken. Varför skulle man få säga bland folken: Var är nu deras Gud?”

Evangelium Matt 6: 16–21 När ni fastar, se inte så dystra ut som hycklarna. De vanställer sina ansikten för att visa människor att de fastar. Amen säger jag er: De har fått ut sin lön. Nej, när du fastar, smörj ditt huvud och tvätta ditt ansikte, så att människor inte ser att du fastar, utan endast din Fader som är i det fördolda. Då skall din Fader, som ser i det fördolda, belöna dig. Samla inte skatter på jorden, där rost och mal förstör och där tjuvar bryter sig in och stjälar. Samla er skatter i himlen, där varken rost eller mal förstör och där inga tjuvar bryter sig in och stjälar. Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara.

Blott du mig, Jesu, kan lära, Vad intet förnuft förstår, Att oskuld får straffet bära, Där brottslingen strafflös går, Att Gud sin helighet lämnat till hän, Då ogärningsmän han friar, Men fäller sin enfödde Son.

Askonsdagen är början på den 40 dagar långa fastan (som börjar på en onsdag, så att det blir 40 dagar, söndagarna oräknade ty på söndag, Herrens dag, fastar man inte). Vi ska nu påbörja vår vandring upp till Jerusalem att skåda hur Jesus Krist, Guds Son, i syndares ställe, i vårt ställe, leder, vi ska alltså följa Kristi pinas historia. Under veckorna efter Epifania (eller Trettondedag Jul) fick vi se hur Jesus uppenbarade sin gudomliga härlighet. Förfastans två veckor bildade en mjuk övergång, och nu ska vi följa Vår Frälsare då han döljer sin härlighet och möter oss i den utblottade tjänarens gestalt. Det känns då för kyrkan som om brudgummen vore tagen ifrån oss. Nu, under de kommande veckorna, känns det inte naturligt att sjunga de stora lovsångerna i gudstjänsten. ”Hur skulle vi kunna sjunga HERRENS sång i främmande land?”, som Israels barn klagade vid Babels floder. Ja, hur skulle vi kunna sjunga vårt innerliga Gloria och Laudamus när Herrens härlighet tycks fördold för oss.

På askonsdagen brukar vi läsa ur Joel 2. Det är Herrens dag den fruktansvärda, domen över folkets synder och avfall som profeten förkunnar. Men i den situationen, inför den stundande domen, säger nu Herren: ”Vänd om till mig av hela ert hjärta!” Det ropet, den kallelsen går som en råd tråd genom alla profeternas förkunnelse, och det träffar oss här och nu: Ni måste omvända er, er väg är inte den rätta. Ja, människan är av födsel och ohejdad vana felvänd, vänd bort ifrån Gud, och ingen aldrig så allvarlig och uppriktig förbättring av levernet hjälper henne närmare Gud – Nej, en omvändelse måste till.

Vi lever i en sekulariserad tid, ett avkristnat samhälle, men likväl hålls det varje söndag gudstjänster överallt här i våra nordiska länder. Ingen människa kan med bevarad trovärdighet hävda att hon aldrig haft någon möjlighet att komma till en gudstjänst. Trots denna rikedom på

gudstjänstillfällen kan man ändå undra: Hur ofta ställs människan inför syndens allvar och omvändelsens nödvändighet? HERREN är den helige och rättfärdige Guden, som menar allvar med sina bud och straffar synder och överträdelser, men som i Jesus Kristus förlåter synder och missgärningar och kallar syndare till omvändelse som vägen, den enda vägen undan vredesdomen. I de flesta kyrkor och samfund har sedan länge en ny teologi och en ny gudsbild fått ingång, en teologi som sedan långt mer än hundra år alltmer har lösgjort sig från bibelordet. Som en följd av detta har man i allmänhet blivit främmande och oförstående inför en sådan predikan som Askonsdagens allvarliga budskap ställer oss inför.

Askan är en sinnebild för botfärdighet, för sorg över synden och längtan efter befrielse från den. *"Riv sönder era hjärtan"*, säger alltså Herren. Från hjärtat kommer det onda som orenar människan, ja hjärtat kan sägas vara syndens säte inom oss. Du må föra ett lastbart eller ett ärbart leverne här i världen, men inför Gud som ser till hjärtat gäller något helt annat än inför människor. *"Det offer som behagar Gud är en förkrossad ande. Ett förkrossat och bedrivat hjärta skall du, Gud, inte förakta."* Den botfärdighet som askan symboliserar får inte stanna vid ord och yttre gärningar, den måste riva sönder våra hjärtan, så att vi med konung David ropar till Herren: *"Skapa i mig, Gud, ett rent hjärta och ge mig på nytt en frimodig ande!"* Askonsdagen är en allvarstygnd dag, men den får inte driva oss till förtvivlan; den ska driva oss till omvändelse, till en daglig omvändelse, till att var dag leva i syndernas förlåtelse, och därmed till tröst och frimodighet inför den "Herrens dag", den domens dag som profeten Joel här förkunnar – och visar vägen undan: Vänd om, omvänd er av hela ert hjärta till Herren!

Askan är inte bara en symbol för botfärdigheten, den är också en bild av förgängelsen. Vårt liv varar sjuttio år eller åttio, om det blir långt. Och ingen av oss kan göra något för att förändra detta. "Oss från döden ej hjälper, Någon gärning god", som vi sjunger i en psalm. Därför får jag nu avrunda denna lilla betraktelse med att symboliskt med askan teckna ett kors i din panna och påminna dig: Glöm inte, du människa, att du är stoft och att du åter ska bli till stoft. Det är människas förelagt att en gång dö, och sedan domen. Mot domens dag är vi alla på väg. Men ännu idag är det *nådens* dag, och ännu idag ljuder kallelsen: omvänd dig och tro evangelium! "Oss Frälsaren sagt, att där han är Vi skola med honom vara." Där han är, där är han med syndernas förlåtelse, med det liv som står upp över förgängelsen. Och där, hos honom ska vi syndare vara – här i tro, där i åskådning. Amen.

O Jesu, det blodet som flyter så milt, Av nådestolsvingarna neder. Det haver din vredes förbannelse stillt. Det tror jag och tröstligen beder: Gud vare mig syndare nådig!

Konungars Konung, stor i nåd och barmhärtighet! Du är oss livet, hoppet, saligheten. Hör, då vi ropar, Suckande under vår landsflykt Här i tåredalen. Herre Jesu Kriste, Förespråkare i himlen, Stor i mildhet, Bed för oss hos Fadern, Vänd dina ögon i barmhärtighet till oss, Barn utav Eva. O Jesu, låt oss se dig efter denna landsflykt, Guds och Marias välsignade livsfrukt. O starke, o Gode, o milde Kriste, vår Herre.